

Л

ЛАВРЕНТІЙ (МАКАРОВ Дмитро Іванович) [рос. Лаврентий (Макаров Дмитрий Иванович)] (1808-02[14].07.1876), архімандрит РПЦ, випускник і викладач КДА – церк. педагог та адміністратор, духовний подвижник.

Нар. у с. Космодаміанське Орловських пов. та губ.* (ін. назва – Кузьмодаміанське, нині – с. Дяче [рос. Дьячье] Орловських р-ну та обл. РФ) у багатодітній сім'ї паламаря. Навчався в Орловській ДС (1825–31) та КДА (1831–35), де здобув ступ. магістра богослов'я і словесних наук (рішення Конференції КДА від 14.08.1835 затверджено Комісією духовних уч-щ 07.10.1835). За надзвичайну співчутливість і готовність допомогти ближньому у студентські роки отримав прізвисько «отець».

Після закінчення КДА призначений на посаду її бакалавра церк. історії (з 07.10.1835). 10.11.1841 затверджений на посаді й у званні екстраорд. професора істор. наук. Поряд із викладацькою діяльністю виконував функції помічника інспектора (з 01.04.1838) та помічника бібліотекаря (з 25.07.1842). Згідно із рішенням Конференції КДА з вересня 1836 займався укладанням стислого конспекту курсу церк. історії для викладачів духовних семінарій. За часів ректорства єпископа *Інокентія (Борисова)* систематично виконував його наук. доручення (готував для нього, зокрема, огляди богослов. літ-ри).

На поч. 1840-х вирішив прийняти чернецтво (чин постригу звершено митрополитом Київським і Галицьким *Філаретом (Амфітеатровим)* 10.08.1843 в церкві преподобного Антонія Печерського у Ближніх печерах КПЛ). Був рукопокладений у сани ієродиякона

(14.08.1843) та ієромонаха (15.08.1843). Згідно з указом Св. Синоду від 31.05.1844 піднесений до сану архімандрита (чин піднесення звершено 11.06.1844 митрополитом Філаретом у Свято-Успенському соборі КПЛ). 31.06.1844, залишивши службу у КДА, обійняв посаду намісника КПЛ. Власним прикладом справжньої християн. доброчесності й аскези сприяв утвердженню подвижницького напрямку в чернечому житті Лаври, однак через м'який характер, делікатність і поблажливість не виявив якостей адміністратора, спроможного впоратись із доволі складними управлінськими функціями та проявами негідної поведінки з боку окремих членів лаврської братії (за словами митрополита Філарета, «слишком добр и снисходителен для Лавры оказался и за свое наместничество в ней... расплатился своим здоровьем, все на себе одном переносся»). На 8-му році перебування на посаді отримав, завдяки клопотам прихильного до його духовного подвижництва митрополита Філарета, призначення на відповіднішу для самітника-аскета посаду намісника Києво-Видубицького Свято-Михайлівського чол. монастиря (з 08.02.1852).

Однак перебування у Видубицькій обителі, яке Л. згадував згодом як найкращий період свого життя, виявилось нетривалим. Указом Св. Синоду від 26.04.1854 був переведений на посаду настоятеля Валдайського Іверського Святоозерського Богородицького чол. монастиря (розташований на одному з островів Валдайського озера поблизу м. Валдай – нині Новгородської обл. РФ). Розпочавши виконання своїх обов'язків наприкінці серпня 1854, упродовж майже 20-річного керівництва монастирем, який отримав у занедбаному стані, спромігся залишити значний слід у його історії; суттєво

* За даними архівних документів: ЦДІАУК. – Ф. 128. – Оп. 2 черн. – Спр. 574. – Арк. 18; Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 721. – Арк. 42.

Лаврентій
(Макаров)

сприяв як духовному відродженню обителі, так і вирішенню її матеріальних проблем. Пригорнувши увагу до монастиря завдяки особистим чеснотам, дару душпастирства, благоговійному богослужінню з особливим київ. лаврським розспівом, швидко здобув численних шанувальників, «духовних дітей» і благодійників, готових допомагати обителі та її очільнику в усіх започаткуваннях. Завдяки їхнім щедрим жертвам, за роки керівництва Л. Валдайською Іверською обителлю було відремонтовано всі її церкви і будівлі, оновлено внутрішнє оздоблення монастирських храмів та його святинь, збудовано готель для паломників, значно розширено монастирське господарство, вирішено невідкладні питання благоустрою монастирських територій тощо. Не обмежуючись справами лише ввіреного йому монастиря, у 1860-х Л. доклав значних особистих зусиль для розбудови Короцького жін. монастиря в ім'я святителя Тихона Задонського на його батьківщині у с. Короцькому Валдайського пов. (нині – с. Короцько Валдайського р-ну Новгородської обл. РФ; монастир освячено 10.10.1871).

Маючи слабке здоров'я, в останні роки життя тяжко хворів. 28.12.1873 був звільнений, за власним клопотанням, від керівництва Валдайським Іверським монастирем,

де залишався до самої смерті. Похований у зах. притворі монастирського соборного Свято-Успенського храму.

Більшість держ. і церк. відзнак за свої заслуги на духовній ниві Л. отримав ще у київ. період діяльності: був нагороджений, зокрема, орденами Св. Анни 2-го ступ. (1847) та 2-го ступ. з імп. короною (1851); Св. Володимира 3-го ступ. (1854). У валдайський період удостоєний золотого наперсного хреста із дорогоцінним камінням (1868) і гол. свого надбання – безмірної шаноби, любові та вдячної пам'яті численних «духовних чад».

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 1708; ЦДІАУК. – Ф. 128. – Оп. 2 черн. – Спр. 142, 574, 636; Оп. 3 заг. – Спр. 269; Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 721; Оп. 3. – Спр. 265.

Опубл. дж.: Списки начальников и наставников Киевской духовной академии за истекшее пятидесятилетие ее, 1819–1869 // Пятидесятилетний юбилей Киевской духовной академии. – К., 1869. – С. 395; Письма в Бозе почившего архимандрита Лаврентия, настоятеля Иверского Богородицкого монастыря, в мире Димитрия Иоанновича Макарова, к младшему брату его, Феодору Иоанновичу, служившему на Кавказе // Биография и письма в Бозе почившего отца архимандрита Лаврентия, настоятеля первоклассного Иверского Богородицкого Валдайского монастыря Новгородской губернии. – М., 1887. – С. 52–82; Письма в Бозе почившего архимандрита Лаврентия, настоятеля Иверского Богородицкого монастыря, к разным лицам // Там само. – С. 83–96; Письма в Бозе почившего настоятеля Иверского Богородицкого монастыря архимандрита Лаврентия к П. И. С...ной // Там само. – С. 97–116; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 134–135, 138–140, 145, 162, 217, 253, 415, 428–429.

Літ.: Аскоченский В. И. История Киевской духовной академии по преобразовании ее в 1819 году. – СПб., 1863. – С. 146, 151, 210–211, 247; Силин П. М. Историческое описание Валдайского Иверского Святоозерского Богородицкого первоклассного монастыря. – СПб., 1885. – С. 52, 66; Ковалевский А. Ф. Архимандрит Лаврентий, настоятель первоклассного Иверского Богородицкого Валдайского монастыря Новгородской губернии // Биография и письма в Бозе почившего отца архимандрита Лаврентия, настоятеля первоклассного Иверского Богородицкого Валдайского монастыря Новгородской губернии. – М., 1887. – С. 3–51; А. Н. Лаврентий (Дмитрий Иванович Макаров) // РБС. – Т. : Лабзина-Ляшенко. – СПб., 1914. – С. 20–21; Никольский К. И. Орловская духовная семинария (до 1867 года). Церковно-исторический очерк // Орловские ЕВ. – 1914. – № 8. – С. 143.

М. Л. Ткачук